

Regioonide Komitee arvamus „Kõrghariduse ajakohastamine”

(2012/C 113/09)

REGIOONIDE KOMITEE

- tervitab Euroopa Komisjoni soovi olla aktiivsem kõrgharidusasutuste ja erinevate riiklike, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste toetamisel kõrgharidussüsteemide ajakohastamise tegevuskava elluviimisel;
- nõustub Euroopa Komisjoni väitega, et kõrgharidusse tehtavate koguinvesteeringute maht Euroopas on liiga väike ja tunnistas seejuures, et mitte ainult liikmesriigid, vaid paljudel juhtudel ka piirkondlikud omavalitsused peavad võtma vastutuse investeeringute suurendamise eest kõrgharidusse, kasutades selleks avalikke vahendeid;
- julgustab Euroopa Komisjoni pöörama konkreetsete programmide ja tegevussuundade kindlaksmääramisel veelgi enam tähelepanu ühele prioriteetidele, mida ta ise õigusega liikmesriikidele ja kõrgharidusasutustele kehtestab: osalustaseme tõstmine ja selleks vajaliku kõrghariduse „sotsiaalse mõõtme” tugevdamine;
- on seisukohal, et kõrghariduse tähtsus võib väljenduda ka selles, mil määral arvestavad kõrgharidusasutused tüüpiliste piirkondlike või kohalike vajadustega ja võivad nii anda reaalse panuse kohalikku ja piirkondlikku arengusse;
- täheldab siiski, et palju tuleb veel teha õppega seotud liikuvuse võimaluste ja piiriülese koostöö laiendamiseks ja samaaegselt edasiseks süvendamiseks ning seeläbi selle lisaväärtuse märkimisväärseks suurendamiseks;
- märgib taaskord, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on olulised pädevused üldhariduse ja kutseõppe vallas, nii nagu see on ka noorsoopoliitika ja tööhõivepoliitika valdkonnas. Komitee rõhustab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on seeläbi võtmeroll kõnealuse ajakohastamise tegevuskava elluviimisel, austades seejuures täielikult subsidiaarsuse põhimõtet.

Raportöör	Mia DE VITS (BE/PES), Flaami parlamendi liige
Viitedokument	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Majanduskasvu ja tööhõive toetamine – Euroopa kõrgharidussüsteemide ajakohastamise tegevuskava”
	COM(2011) 567 final

1. POLIITILISED SOOVITUSED

REGIOONIDE KOMITEE

1. Üldised märkused

1. tervitab teatist „Majanduskasvu ja tööhõive toetamine – Euroopa kõrgharidussüsteemide ajakohastamise tegevuskava”, milles Euroopa Komisjon toob välja peamised poliitilised ülesanded kõrghariduse reformimisel. Komitee hindab asjaolu, et Euroopa Komisjon soovib sel viisil anda täiendava tõe reformidele, mida alustati Bologna protsessi ning Euroopa kõrgharidusruumi ja Euroopa teadusruumi loomisega, ent mis ei ole veel kaugeltki lõpule viidud, ning seda, et komisjon annab neile reformidele sellega ka olulise koha Euroopa 2020. aasta strateegia laiemas raamistikus ja selle raames käivitatud juhtalgatuste kontekstis;

2. nõustub teatistes valitud lähenemisviisiga, mille puhul Euroopa Komisjon loetleb ühelt poolt üles, millised on olulisemad poliitilised ülesanded, mida nii liikmesriigid kui ka kõrgharidusasutused peaksid täitma käesoleva kümnendi lõpuks, ning teiselt poolt annab teada, mil viisil saab komisjon liikmesriike ja kõrgharidusasutusi toetada kõnealuse ajakohastamise tegevuskava elluviimisel;

3. kinnitab, et vastutus kõrghariduse reformimise eest lasub esmajoonel liikmesriikidel ja haridusasutustel enestel, kuigi haridusosalased väljakutsed ja nende poliitilised lahendused ei tunne riigipiire. Kõrgharidus on poliitikavaldkond, milles Euroopa Liidul on koordineeriv ja toetav pädevus. Lisaks märgib komitee taaskord, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on olulised pädevused üldhariduse ja kutseõppe vallas, nii nagu see on ka noorsoopoliitika ja tööhõivepoliitika valdkonnas. Komitee rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on seeläbi võtmeroll kõnealuse ajakohastamise tegevuskava elluviimisel, austades seejuures täielikult subsidiaarsuse põhimõtet;

4. märgib, et väljapakutud strateegia kõrghariduse ajakohastamiseks ei näi tekitavat ühtki küsimust subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimises;

5. rõhutab, et haridus, k.a kõrgharidus, peab esmajärjekorras andma inimestele laiaulatusliku üldharidusliku aluse, millele toetudes saavad nende anded maksimaalselt õitsete puhkeda ning inimesed saavad areneda avatud, tugevateks ja mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad täiel määral kanda ühiskondlikku vastutust. Haridusel on kahtlemata ka majanduslik väärtus, ent see ei ole tema ainus väärtus. Haridusele lähenemine majanduslikust vaatevinklist on seepärast alati ja

vältimatult mittetäielik lähenemisviis. See aga ei tähenda, et majanduslik lähenemisviis ei või teatud kontekstis olla mõttekas ja lausa hädavajalik;

6. toetab – ilma et see vähendaks eeltoodu kaalu – täielikult seisukohta, et haridus ja koolitus tuleb seada kesksel kohal Euroopas aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks ning rõhutab, et Euroopa kõrgkoolide võimalusi selle ühiskondliku ülesande täitmisel ei ole veel täielikult ära kasutatud;

2. Liikmesriikide ja kõrgkoolide põhiülesanded

2.1. *Tõsta kvalifikatsioonide taset, et vastata kõrgkoolilõpetajate ja teadlaste väljaõppe osas Euroopa vajadustele*

7. toetab analüüsi, mille kohaselt tuleb keskmist kvalifikatsioonide taset Euroopas tõsta selliselt, et kõrgkooli või samaväärseid õpinguid lõpetavate noorte osakaal jõuaks 2020. aastaks 40 % tasemele, et olla valmis teadmispõhiste töökohtade arvu eeldatavaks ja hädavajalikuks suurenemiseks, et pakkuda noortele paremaid väljavaateid kvaliteetsete töökohtade leidmisel ja võidelda niisiis ka töötusega, seda eelkõige noorte hulgas;

8. on veendunud, et innovaatiliste IKT lahenduste laiaulatuslik kasutamine kõrghariduse pakkujate poolt võib aidata muuta kõrghariduse hõlpsamini kättesaadavaks ning suurendada osalusmäärasid näiteks hõredalt asustatud piirkondades, saartel, mäestikualadel või äärepoolsemates piirkondades elavate üliõpilaste osas;

9. on selgesõnaliselt nõus väitega, et kõrgharidus tuleb muuta ahvatlevaks kõikidest ühiskonnakihtidest pärinevatele inimestele ja avaldab kahetsust, et teatud elanikkonnarühmad ei ole kõrghariduses ikka veel märkimisväärselt esindatud. Komitee viitab sellele, et nimetatud alaesindatus, mis esineb muuseas vastutustundetu jäärapäisusega veelgi suuremal määral õppejõudude ridades, ei aseta meid silmitsi mitte üksnes sotsiaalsete probleemidega, vaid mille puhul on majanduslikust vaatevinklist lähtudes tegu ka annete mõttetult raiskamisega;

10. teeb seepärast ettepaneku, et järelevalvet tuleks teostada mitte üksnes selle üle, mil määral teevad liikmesriigid edusamme alaesindatud rühmade kaasamisel kõrgharidusse ning – mis on vähemalt sama otsustav – nende edukuse üle kõrghariduses, vaid jälgida tuleb ka seda, mil määral liikmesriikidel ja kõrgharidusasutustel õnnestub ligi meelitada nimetatud rühmadesse kuuluvaid ja „ebatraditsioonilisi” üliõpilasi, ning seda viisil, mis murrab lisaks läbi klassikalistest rollimudelitest, tänu millele on võimalik võidelda stereotüüpsete õppevalikute ja sellest tuleneva

tööturu segregatsiooni vastu. Pidades silmas demograafilisi arenguid, on komitee siiski veendunud, et osalustaseme vajalikku märkimisväärset suurendamist ei saa jätkusuutlikult teostada, kui liikmesriikidel ja kõrgharidusasutustel ei õnnestu viia seda „sotsiaalset mõõdet” oma kõrghariduspoliitika keskmesse. Komitee arvab seepärast, et spetsiifiliste eesmärkide sõnastamine on ka selles valdkonnas vältimatu, ent seda tuleb kindlasti kohandada iga liikmesriigi ja iga liikmesriigi erinevate piirkondade spetsiifilisest kontekstist lähtuvalt. Komitee rõhutab siiski, et kõrghariduse omandajate suurem arv eeldab ka Euroopa kõrgharidusasutuste suuremat rahastamist, et tagada tippasemel teadustegevus ja õpe;

11. toetab Euroopa Komisjoni üleskutset tagada rahalise toetuse jõudmine võimalike madalama sissetulekuga õppijateni. Selles kontekstis jälgib komitee murega eri liikmesriikide otsuseid või kaalutlusi õppemaksude tõstmiseks, seda vaatamata tõsiasi, et kõik Euroopa Liidu liikmesriigid on ratifitseerinud majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti, mille artiklis 13 sedastatakse muu hulgas järgmist: „Kõrgharidus peab olema kõigile, vastavalt igaihe võimetele, ühtviisi kättesaadav. Selleks tuleb rakendada kõiki vajalikke abinõusid, kaasa arvatud tasuta hariduse järkjärguline sisseaamine.” Komitee kardab, et õppemaksude tõstmine toob kaasa ka kõrghariduses osalemise finantskõnnise tõusu ja seda just hetkel, mil paljud üliõpilased ja nende perekonnad seisavad silmitsi finants- ja majanduskriisi tagajärgedega;

12. viitab sellele, et kõrgharidusele juurdepääsul ja seal edu saavutamisel võib lisaks majanduslikele võimalustele olla määrav roll ka teistel asjaoludel (tähelepanu pööramine õppevalikutele, sobiv eelnev haridus ja abi selle puudumise korral, õpingute juhendamine ja kutsenõustamine, õigeaegne ümbersuunamine sobivamale elukutsele või õppesuunale, vältimaks kõrghariduse omandamise pooleli jätmist, kõrghariduse suurem suunatus üliõpilastele jne) ning palub liikmesriikidel ja kõrgharidusasutustel ka sellele vajalikku tähelepanu pöörata. Komitee väljendab kahetsust seoses sellega, et asjaomast poliitikat puudutavat teavet on veel liialt vähe süsteemselt kogutud ja liikmesriikidele jagatud, mida aga tehakse kõrghariduse teiste aspektide puhul, ning leiab, et seoses sellega väärib vajalikku toetust praegu Bologna protsessi raames välja arendatav kõrghariduse sotsiaalse mõõtme vaatluskeskus (*Observatory on the Social Dimension in Higher Education*);

13. tervitab Euroopa Komisjoni esitatud meetmeid – selliste riiklike kvalifikatsiooniraamistike väljatöötamine, mis sisaldavad selgeid ja vajadusel täiendavaid edasilikumisvõimalusi eri kvalifikatsioonitasemete vahel, ning õpitulemuste ja tegelikult omandatud teadmiste ja oskuste keskele kohale asetamine (muu hulgas ka mujal omandatud kvalifikatsioonide ja varem omandatud pädevuste tunnustamine, ka formaalse ja mitteformaalse õppe valdkonnas) selliste traditsioonilisemate ja formaalsemate kriteeriumite asemel nagu õpingute kestvus ja õppeprogrammi tundide arv. Komitee arvab, et sellised meetmed võivad osutada eesmärgipärasteks vahenditeks pädevuste väärtuse paremal hindamisel ja inimeste õigete kvalifikatsioonitasemele määramisel või selleks, et pakkuda neile sobivat ja läbitavat kutsesuunda kõrgema kvalifikatsiooni saavutamiseks;

14. nõuab tungivalt, et Euroopa Komisjon järgiks ka ise järjepidevalt oma progressiivset lähenemisviisi paindlikele õppesuundadele ja õppevormidele, seda ka kutsekvalifikatsioonide tunnustamist käsitleva direktiivi praeguse versiooni ja uue direktiivi eelnõu väljatöötamisel;

2.2. Parandada kõrghariduse kvaliteeti ja asjakohasust

15. kinnitab, et kõrgharidusel on suur kasu tihedatest kontaktidest töömaailma ja tööturuasutustega, vähemalt selles osas, mis on suunatud kõrget kvalifikatsiooni eeldavatel töökohadel edu saavutamiseks vajalike teadmiste ja oluliste edasiantavate pädevuste õpetamisele. Samas arvab komitee, et ka /töömaailm võiks võtta suurema vastutuse kõrghariduse osas, pakkudes üliõpilastele ja õppejõududele muu hulgas piisavalt ja kvaliteetseid praktikakohti, mõeldes dialoogis kõrgharidusasutustega tuleviku karjääride ja nendega seotud koolitusnõuete üle, väärtustades täiel määral doktorioõppe läbinute poolt edastatavaid üldisi pädevusi jne. Samuti tuleks ulatuslikumalt käivitada teaduspartnerlusi ettevõtete ja ülikoolide vahel;

16. on veendunud, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kõige sobivamad selle dialoogi edendamiseks ja suunamiseks, kuna reeglina on neil suurepärased sidemed nii kõrgharidusasutuste kui ka töömaailmaga;

17. on seisukohal, et kõrghariduse tähtsus võib väljenduda ka selles, mil määral arvestavad kõrgharidusasutused tüüpiliste piirkondlike või kohalike vajadustega ja võivad nii anda reaalse panuse kohalikkude ja piirkondlikkude arengusse. Komitee näeb sellises piirkonnaga arvestamises ühte mõõdet, millele kõrgharidusasutused võivad oma eesmärkides ja strateegilistes prioriteetides suuna seada ning milles nad võivad pürgida tippaseme saavutamise poole, ning rõhutab ja toetab seetõttu Euroopa kõrgkoolide mitmekesisust ja individuaalsust;

18. kutsub üles kasutama kõigis Euroopa kõrgharidusasutustes ulatuslikult IKT lahendusi. Kõrgharidusasutuste ja asjaomaste üleriigiliste, piirkondlike ja kohalike asutuste ühise IT-platvormi rajamine võib suurendada kõrgkoolilõpetanute osakaalu;

2.3. Parandada kvaliteeti liikuvuse ja piiriülese koostöö kaudu

19. nõustub, et läbimõeldud liikuvuse ja piiriülene koostöö on mitmes mõttes olulised hariduse kvaliteedi ja isikliku arengu seisukohalt nende inimeste jaoks, kellel on võimalus selles protsessis osaleda. Komitee märgib, et liikmesriigid ja kõrgharidusasutused on teinud selles valdkonnas hiiglaslikke edusamme, muu hulgas tänu Erasmus programmi tõukejõule, mida veelgi tugevdab Bologna protsess. Komitee arvates on sellel hindamatu väärtus, et tänu nendele programmidele ja koostööle on „Euroopa” paljude inimeste jaoks midagi konkreetset ja positiivset;

20. täheldab siiski, et palju tuleb veel teha õppega seotud liikuvuse võimaluste ja piiriülese koostöö laiendamiseks ja samaaegselt edasiseks süvendamiseks ning seeläbi selle lisaväärtuse märkimisväärseks suurendamiseks. Euroopa Komisjon nimetab õigusega rea erinevatel poliitilistel tasanditel esinevaid takistusi, mis tulenevad tihti spetsiifilisest riiklikust kontekstist. Komitee leiab, et sellised keerulised tingimused ei tohi takistada liikmesriike, kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ja kõrgharidusasutusi oma pädevuste piires nende probleemidega kiirelt tegelemast;

21. kutsub üles võtma kõigis kõrgharidusasutustes kasutusele diplomilised, kuna need on väga oluline samm diplomite võrreldavuse poole ja muudavad nende tunnustamise palju lihtsamaks;

22. juhib tähelepanu üksikutele olemasolevatele piiriülese kvaliteedi tagamise algatustele kõrghariduse valdkonnas ning pidades silmas struktuurilist mõju asjaomaste liikmesriikide ja piirkondade kõrgharidusesüsteemidele, soovib komitee meelsasti neid esile tõsta kui piiriülese koostöö mudelid;

23. kutsub riikide asjaomaseid asutusi – kelleks on paljudel juhtudel piirkondlikud või kohalikud omavalitsused – üles muutma akadeemiliste kvalifikatsioonide tunnustamise lihtsamaks ja kiiremaks, et kõrvaldada oluline takistus õppurite ja teadlaste liikuvuselt. Kõnealused menetlused ei tohiks põhjustada taotlejale ületamatult kõrgeid kulusid ega menetlemine kesta rohkem kui neli kuud;

2.4. Teadmiste kolmnurga parem kasutamine

24. toetab täielikult seisukohta, et hariduse, teaduse ja ettevõtluse vahelise teadmiste kolmnurka on vaja paremini arendada ja kasutada, ning nõustub täielikult Euroopa Komisjoni järeldustega, et kõrgharidusasutused ja teadusinstituudid võivad edendada oma piirkonna majandusarengut, kasutada piirkonna tugevaid külgi ülemaailmsel tasandil või olla ka kohaliku majanduse ja kogukonna teenistuses oleva teadmistevõrgustiku keskuseks;

25. tunnistab, et eeltoodu kehtib veelgi enam, kui kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused rakendavad oma toetust strateegiliselt ja valivad teadlikult välja teatud hulga prioriteetseid valdkondi, mis lähtuvad nende piirkonna spetsiifilistest tugevatest külgedest või siis nende piirkonna spetsiifilistest vajadustest. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, ülikoolide ja kohalike, sh alustavate ettevõtete kaasamisel toimuvat teadmiste ja innovatsiooniklastrite moodustamist tuleks jõudsalt julgustada;

26. mainib ääremärkusena, et Euroopa Komisjon keskendub kõnealuses teatises suhteliselt kitsalt ettevõtlusele, turustatavate toodete ja teenuste potentsiaalile ning teadmiste turustamisele. Komitee rõhutab, et ka kõrgharidusasutustel ja uurimisinstiituitidel võib olla ühiskondlik kohustus riigiasutuste ja mittetulundussektori, nt (kohustuslik) haridus, meditsiini ja parameditsiini valdkond, sotsiaal- ja heaoluteenused jne suhtes;

2.5. Parandada juhtimist ja rahastamist

27. nõustub Euroopa Komisjoni väitega, et kõrgharidusse tehtavate koguinvesteeringute maht Euroopas on liiga väike ja tunnistab seejuures, et mitte ainult liikmesriigid, vaid paljudel juhtudel ka piirkondlikud omavalitsused peavad võtma vastutuse investeeringute suurendamise eest kõrgharidusse, kasutades selleks avalikke vahendeid. Komitee kutsub seepärast liikmesriike ja, kus asjakohane, ka piirkondlikke omavalitsusi üles, vaatamata eelarvesurvele, mitte seadma tulevikku ohtu ning investeerima pigem kasvu pikas perspektiivis, selle asemel, et teha kärpeid valdkondades, mis panevad aluse homsele kasvule. Komitee on arvamusel, et Euroopa Komisjon saab seda konkreetselt jälgida Euroopa poolaasta abil, tagades, et kärped ei puudutaks neid valdkondi, mis on otsustavad Euroopa 2020. aasta strateegia elluviimise seisukohast;

28. viidates oma lähenemisviisile, mille kohaselt on haridus avalik hüve, nõustub Euroopa Komisjoni väitega, et riiklik investeering on ja peab ilmtingimata ka edaspidi olema jätkusuutliku kõrghariduse peamine alustala;

29. aktsepteerib püüdlust rahastamisallikate mitmekesistamise suunas, nt avaliku ja erasektori partnerlused infrastruktuuri rahastamiseks, ent hoiatab selle eest, et vaid ühe võimaliku alternatiivse allika kasutamine – eelkõige erasektori rahastamise osa suurendamine õppemaksude tõstmise teel – võib panna täiendava koorma kodumajapidamistele. Komitee kardab, et selline koorem kodumajapidamistele võib muu hulgas viia osalustaseme vähenemiseni, soovimatute niheteni üliõpilaste sotsiaalses koosluses ning tasakaalustamata liikuvusvoogude tekke või suurenemiseni liikmesriikide või piirkondade vahel. Kõigile võrdsete võimaluste tagamiseks ja akadeemilise tipp-taseme poole püüdlamiseks pooldab komitee aga stipendiumeid ja õppelaene puudutatavat paremat poliitikat, mis lähtuks sellistest kriteeriumidest nagu sissetulekud ja õpitulemused;

30. nõustub uute tulemuspõhiste rahastamismehhanismide väljaarendamise või olemasolevate täiendamisega, strateegiliste valikute mitmekesisuse ja asutuste profiili erisuse toetamisega ning tippsaavutustele innustamisega kõigis selle vormides. Komitee soovib samas juhtida tähelepanu sellele, et kogemused näitavad, et selliste mehhanismide rakendamine peab toimuma läbimõeldult ja vajaliku ettevaatusega muu hulgas selleks, et rakendatud valemid ja näitajad tööpoolest toetaksid soovitud eesmärkide realiseerimist ning arvestaksid täiel määral erisuse poole pürgimist nii asutuste sisesele kui ka nende vahelisele;

31. märgib, et kõrgharidusasutuste suurem autonoomia ei vabasta neid aruandekohustusest ega ka nende vastutusest ümbruskonna ees. Samas tunnistab komitee, et asutuste autonoomia suurendamine avaldab reeglina positiivset mõju erakapitali ligimeelitamisele ning aitab sel viisil kaasa kõrgharidusse tehtavate investeeringute soovitud suurendamisele;

3. Euroopa Liidu panus: algatused läbipaistvuse, mitmekesistamise, liikuvuse ja koostöö toetamiseks

32. tervitab Euroopa Komisjoni soovi olla aktiivsem kõrgharidusametuste ja erinevate riiklike, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste toetamisel kõrgharidussüsteemide ajakohastamise tegevuskava elluviimisel. Komitee peab seda toetust kõigis selle eri vormides otsustavaks eri valitsustasandite ja kõrgharidusametuste tegevuskavade vajalikul ühtlustamisel ning samas soovitud mitmekesistamise ja spetsialiseerumise saavutamisel;

33. julgustab Euroopa Komisjoni pöörama konkreetsete programmide ja tegevussuundade kindlaksmääramisel veelgi enam tähelepanu ühele prioriteetidest, mida ta ise õigusega liikmesriikidele ja kõrgharidusametustele kehtestab: osalustaseme tõstmine ja selleks vajaliku kõrghariduse „sotsiaalse mõõtme” tugevdamine;

3.1. Reformide edendamise toetudes faktilistele andmetele, analüüsile ja läbipaistvusele

34. täheldab, et muu hulgas Bologna protsessi jälgimisel on välja toodud, et kui reformikavade olukorra jälgimiseks kasutada suhteliselt lihtsaid võrreldavaid tulemustabeleid, siis võib sellel olla suur teavitav ja tugevalt mobiliseeriv jõud ning seepärast teeb komitee ettepaneku seda vahendit laiaulatuslikumalt kasutada. Komitee märgib seejuures siiski, et tulemustabelid ei ole tihti suutelised liikmesriigi tasandil välja tooma eri piirkondade sees esinevat erinevat dünaamikat ning ei arvesta seega alati kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poliitikaga, eelkõige just seal, kus on tegu valdkonnaga, mis on suure osas või isegi üksnes nende pädevuses;

35. toetab Euroopa Komisjoni kava muuta „U-Mapi” abil kõrgharidusametuste erinevad profiilid paremini mõistetavaks ning luua „U-Multirank” süsteemiga tulemustel põhinev, mittemõõtmeline teabevahend ja paremusjärjestussüsteem. Seejuures tuleks hoolitseda selle eest, et kõrgkoolidele ei tekiks täiendavat ebavajalikku halduskoormust. Komitee peab iseenesestmõistetavaks, et piirkondlik seotus ja kaasatus kohaliku keskkonda on üks mõõde, mida arvestatakse kõrgharidusametuste klassifitseerimisel ja nende paremusjärjestuse koostamisel;

36. tervitab Euroopa Komisjoni kava teha Eurostatiga koostööd, et parandada andmete kogumist Euroopa kõrgharidusega seotud liikuvuse ja tööhõive tulemuste kohta. Komitee viitab sellele, et selline teave ei ole hinnatud mitte üksnes üliõpilaste ja kõrghariduse omandanud inimeste hulgas, vaid see võib aidata ka õppureid nende õppevalikute tegemisel;

37. palub Euroopa Komisjonil enne uue vahendi loomisega alustamist põhjalikult kaaluda, milliseid eesmärke ta soovib täpselt saavutada Euroopa kõrghariduse registri loomisega ning mil määral teised algatused juba neid eesmärke täidavad;

3.2. Liikuvuse edendamine

38. toetab täielikult liikuvuse edendamise tähtsust ja juhib selles kontekstis Euroopa Komisjoni tähelepanu endiselt päevakajalistele märkustele, mis on esitatud komitee 27. ja 28. jaanuari 2011. aasta täiskogu istungjärgul vastu võetud arvamuse „Noorte liikuvus”⁽¹⁾ peatükis „Liikuvusega seotud algatused”;

39. on sellele lisaks veendunud, et panustamine paremale keelteoskusele ei suurenda mitte üksnes vahetuste võimalikkust, vaid tõstab ka nende kvaliteeti. Komitee on arvamusel, et Euroopa Komisjon võiks võtta selles valdkonnas toetava rolli, ning tuleb meelde Euroopa mitmekeelsuse poliitika eesmärki, mille kohaselt peaks iga Euroopa kodanik lisaks emakeelele oskama veel kahte keelt;

40. nõustub Euroopa Komisjoni sooviga anda üliõpilastele nende sotsiaalsest taustast sõltumata parem juurdepääs magistriõpinguteks teises liikmesriigis ja kinnitab, et kõnealuse taustaga üliõpilased vajavad täiendavat rahalist toetust. Komitee võtab teadmiseks Euroopa Komisjoni ettepaneku luua koos Euroopa Investeerimisprogrammiga üleeuroopaline õppelaenu garantiiprogramm. Komitee rõhutab, et kummagi ettepaneku tagajärjeks ei tohi olla see, et juurdepääs liikuvusele muutub kommertshüveks. Sellise programmi väljatöötamine peaks täiendama olemasolevaid, juba ammu oma väärtust tõestanud stipendiumisüsteeme nagu Erasmus⁽²⁾;

41. väljendab kahetsust seoses sellega, et riiklike õppelaenu liikuvuse puudumine takistab üliõpilaste liikuvust. Komitee rõhutab kohustust eraldada laenusid ja stipendiume ilma igasuguse diskrimineerimiseta kodakondsuse alusel;

42. tunnustab, et mõned liikuvusvõid võivad tekitada probleeme teatud riikidele ja veelgi enam teatud piirkondadele. Piirkondlikku tasandit arvesse võttes toetab komitee juurdepääsutingimuste kehtestamist erialadele, mis annavad õiguse teatud teenuseid osutada, nt meditsiiniõpingud, kuna see on vajalik arstiabi kättesaadavuse tagamiseks piirkonnas. Lisaks on komitee valmis tegema kaastööd selle probleemi üksikasjalikul analüüsimisel ja aitama otsida jätkusuutlikke lahendusi, millega oleks rahul kõik osapooled ja mis oleks kooskõlas Euroopa õigustikuga;

43. on sellest hoolimata veendunud, et tuleb võtta konkreetseid meetmeid tagamaks, et õpingutega seotud liikuvus oleks võrdsetel tingimustel võimalik kõigile õpilastele, sõltumata nende sotsiaalmajanduslikust olukorrast või nende päritolupiirkonna geograafilisest asukohast.

⁽¹⁾ CdR 292/2010 fin.

⁽²⁾ Vt punkt 20 Regioonide Komitee arvamuses teemal „Noorte liikuvus”(CdR 292/2010 fin), mis võeti vastu Regioonide Komitee 88. täiskogu istungjärgul 27.-28. jaanuaril 2011.

44. tunnistas samuti, et valitseb mure frantsiisikokkulepete alusel pakutava piiriülese hariduse teatud liikide kvaliteedi pärast ning kutsub kõiki liikmesriike üles võtma vajalikke meetmeid, tagamaks hariduse kvaliteeti näiteks neis õppesuundades, mida nende kõrgharidusasutused pakuvad väljaspool liikmesriigi piire, nii et säiliks liikmesriikidevaheline täielik usaldus üksteise haridusasutustesse;

45. kinnitab, et teadustöö tegijate piiriülese liikuvuse teel on veel palju takistusi ning kutsub liikmesriike üles tegutsema aktiivselt teiseste töötingimuste ja sotsiaalsete õiguste paremaks korraldamiseks, nii et teadustöö tegijatel oleks välismaal viibimisel nende aspektide osas suurem kindlustunne ja et nad tunnetaksid vähem takistusi piiriüleises liikuvuses osalemiseks;

3.3. *Kõrghariduse rolli tunnustamine innovatsiooni, töökohtade loomise ja tööalase konkurentsivõime edendamisel*

46. ootab strateegilise innovatsioonikava vastuvõtmist ja loodab, et kiirelt tegeletakse prioriteetide seadmisega Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) arendamisel ja uute teadmis- ja innovatsiooniühenduste loomisega;

47. jälgib huviga kõrghariduse ja ettevõtluse vaheliste teadmusühenduste arengut, ent küsib ka samas endalt, kas samalaadsed ühendused kõrgkoolide ja kasumit mittetaotlevate institutsioonide ja organisatsioonide vahel ei oleks samuti mõttekad või lausa hädavajalikud. Komitee peab seejuures näiteks silmas Euroopa ees seisvaid probleeme – elanikkonna vananemine ja noorte osakaalu vähenemine, mitmekultuuriline ühiskond, kliimamuutused jne;

48. tervitab Euroopa Komisjoni ettepanekut ametipraktika kvaliteediraamistiku koostamiseks ning on veendunud, et Euroopa Komisjon ning liikmesriikide üleriigilised, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused peaksid siis keskenduma raamistiku rakendamise aktiivsele jälgimisele. Tsentraliseeritud platvormi kavandatud loomine Euroopas pakutavate praktikakohtade jaoks võib kujuneda suurepäraseks vahendiks, millega tagatakse hõlbus juurdepääs pakutavatele praktikakohtadele ja ergutatakse noori kandideerima praktikakohtadele teistes liikmesriikides;

3.4. *Toetus Euroopa kõrghariduse muutmisele rahvusvahelisemaks*

49. jagab Euroopa Komisjoni seisukohta, et rahvusvahelisemaks muutmine ja piiriülene koostöö ei saa piirduda Euroopa Liiduga ja et väljaspool piire on võimalik võita terve maailm. Komitee rõhutab seejuures eelkõige seda, et tohutu potentsiaal peitub naaberpiirkondade koostöös, mis asuvad vastavalt ühel ja teiselpool ELi piiri. Selleks peaks EL edendama Euroopa ülikoolide koostööd kolmandate riikide kõrghariduskeskustega, et muu hulgas tugevdada nende juhtimist ja haridusprogramme, kasutades selleks meie keskustes saadud kogemusi. Seetõttu on vaja edendada piirialade ja nende kolmandatest riikidest naaberriikide ülikooliõpilaste ja -õpetajate liikuvus- ja vahetusprogramme, et aidata kaasa heade tavade ekspordile;

50. ootab konkreetsemaid ettepanekuid selle kohta, kuidas Euroopa Komisjon plaanib toetada Euroopa kõrgharidusasutuste

rahvusvahelisemaks muutmise strateegiate loomist ja arendamist ning arvestab sellega, et Euroopa Komisjon peab selleteemalist dialoogi kõigi huvitatud osapooltega. Komitee viitab sellele, et ka kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleb kaasata selleteemalisse dialoogi, pidades silmas, et kõrgharidusasutuste rahvusvahelisemaks muutmise strateegiad on tihti tihedas vastastikus seoses selle piirkonna arengustrateegiatega, kus kõrgkoolid asuvad;

3.5. *Pikaajalise mõju ja ELi rahastamisvahendite vastastikuse täiendavuse suurendamine*

51. tervitab ettepanekut suurendada alates 2014. aastast hariduse, koolituse ja noorsoopoliitika praeguse programmi rahastamist ja lihtsustada selle halduskorraldust programmi „Erasmus kõigi jaoks” raames. Komitee loodab, et see uus programm ei too endaga kaasa mitte ainult vahetuse ja koostöö eri vormide laienemist, vaid parandab ka nende kvaliteeti;

52. on samavõrd entusiastlik Euroopa Komisjoni ettepaneku suhtes koondada praegused Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni programmid uude programmi „Horizon 2020”;

53. pakub Euroopa Komisjonile kohalike ja piirkondlike omavalitsuste toetust, pidades silmas nende lähedasi suhteid kõrgharidusasutustega, et innustada kõrgharidusutusi kasutama täiel määral programmide „Erasmus kõigi jaoks” ja „Horizon 2020” pakutavaid võimalusi;

54. viitab sellele, nagu ka eelnevates arvamustes märgitud, et olemasolevate programmide hõlmamine nendesse uutesse programmidesse peab toimuma vajaliku hoolikusega, nii et olemasolevate programmide väärtuslikud elemendid ei läheks selle ümberkorralduse käigus kaotsi;

55. toetab seost, mille Euroopa Komisjon loob ühelt poolt (kõrg)hariduse ja teiselt poolt ELi ühtekuuluvuspoliitika, Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi vahel. Selleks, et toetusesaajad kasutaksid neid vahendeid võimalikult tulemuslikult ja tõhusalt, palub komitee Euroopa Komisjonil määratleda ja laialt levitada häid tavasid eri liikmesriikidest ja piirkondadest;

3.6. *Järgmised sammud aruka, jätkusuutliku ja kaasava kõrghariduse poole*

56. arvestab sellega, et Euroopa Komisjon jätkab konkreetsete programmide ja tegevussuundade kindlaksmääramisel väga kõrgelt hinnatud dialoogi kõigi asjaomaste sidusrühmadega, k.a kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

57. võtab teadmiseks ettepaneku luua kõrgetasemeline töörühm, kelle ülesandeks on analüüsida olulisi kõrghariduse ajakohastamisega seotud teemasid ja loodab, et Euroopa Komisjon võtab selle töörühma koostamisel piisavalt arvesse kõnealuses teatises välja toodud spetsiifilisi probleeme. Regioonide Komitee soovib, et ta oleks kõnealuses kõrgetasemelises töörühmas esindatud;

58. nõuab, et Euroopa Komisjon hoolitseks ajakohastamiskava väljatöötamisel vajaliku sünergia eest kõigi selle kava jaoks oluliste juhtalgatustega ja arvestaks seejuures muu hulgas komitee arvamusi, mis käsitlevad asjaomaseid juhtalgatusi.

Brüssel, 16. veebruar 2012

Regioonide Komitee
president
Mercedes BRESSO
